herpy

GECKOR

White-headed dwarf gecko

Lygodactylus picturatus

Lygodactylus picturatus är en liten, dagaktiv klättrare från Östafrikas kustskogar, där hanen har ett lysande gult huvud på en blågrå kropp. Den blir bara 7-9 cm inklusive svans, men är nyfiken och aktiv och kan hållas i par i ett litet, tätt planterat terrarium.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Hemidactylus picturatus; Lygodactylus luteopicturatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-9 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**50-75 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, frukt, färdigfoder och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**9-15 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-120 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lygodactylus picturatus är en dvärggecko som skiljer sig från de flesta andra geckor genom att vara aktiv på dagen. Hanen är lätt att känna igen: huvudet är klargult, kroppen blågrå med grå ränder från skuldrorna ned mot svansen, och strupen är mörk och blir mörkare med åldern. Honan är mer dämpad, beigebrun med mörka och ljusa fläckar och ränder. Hon kan dock under perioder få ett gult huvud, särskilt när hon är stressad eller hålls ensam, så färgen ensam är inte ett säkert könsbestämningsmärke.

Djuret är litet: från nos till kloak mäter det knappt 4 cm, och med svansen kan det nå 7-9 cm. Hanarna blir något större än honorna. Under tårna sitter fina häftlameller, och svansspetsen har en liknande häftplatta som djuret använder som en femte fot när det klättrar. Färgerna skiftar med humöret, och ett skrämt djur kan bli helt mörkbrunt.

Arten beskrevs först av Wilhelm Peters 1868 under namnet *Hemidactylus variegatus*, och namnet *picturatus* är latin för målad eller brokig. Taxonomin är inte helt klarlagd. *Lygodactylus luteopicturatus* från Kenya och Tanzania har slagits ihop med *L. picturatus*, och flera tidigare underarter har höjts till egna arter. Djur i handeln kan därför vara angivna under båda namnen.

I terrariet är arten livlig och uppmärksam. Den är inte ett djur att hantera utan ett att titta på: den sitter ofta orörlig på en gren som en lurjägare och skjuter sedan iväg efter en fluga eller en hoppstjärt.

Utbredning och livsmiljö

Lygodactylus picturatus hör hemma i Östafrika. Det säkra kärnområdet är kustzonen i södra Kenya (bland annat runt Mombasa), Tanzania, öarna Zanzibar och Mafia samt Moçambique. Längre inåt landet och norrut anges arten från Etiopien, Somalia och Sydsudan och söderut från Zambia och Zimbabwe, samt från Uganda och sydöstra delen av DR Kongo.

Hur långt utbredningen egentligen sträcker sig beror på vilka bestånd man räknar till arten, eftersom flera tidigare underarter nu behandlas som egna arter. Kartan visar bara kärnområdet, och fynden på den kan omfatta nära besläktade former. Arten är vanlig inom sitt område och bedöms inte som hotad.

> **Naturlig utbredning:** Kenya, Tanzania och Moçambique.

LIVSMILJÖ

Lygodactylus picturatus lever på träd och buskar i fuktig kustskog, öppen skog och tätt snår. Den håller sig helst på stora stammar och grenar, ofta upp till omkring 4 m över marken, och gömmer sig i barksprickor och bakom lös bark när den störs.

Klimatet i kustområdena är varmt och fuktigt med en tydlig regntid. Temperaturen sjunker sällan under 20 °C på natten, och under dagen kommer solbelysta stammar långt över det. Trots att skogarna är fuktiga sitter geckon ofta öppet på stammar som torkar upp under dagen, och den hämtar fukt från dagg och regndroppar. Det ska terrariet efterlikna: ett fuktigt substrat och vått löv på morgonen, men torra grenar resten av dagen.

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Lygodactylus picturatus* kan hållas i ett terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. En hane och två honor behöver minst 50 × 40 × 45 cm. Höjden räknas mer än golvytan, eftersom djuret lever på stammar och grenar.

Terrariet måste vara helt tätt för så små djur och deras foderdjur. Använd fint nät i locket och sätt ventilationsgaller nedtill och upptill, så att luften byts utan att djuren kan ta sig ut. Bakvägg och sidoväggar måste vara förseglade, så att inga ungar eller små djur kan klämma sig in bakom dem. Gör botten av ett dräneringslager av lecakulor eller liknande, skilt från jorden med en matta eller fiberduk, och lägg 3-4 cm fuktig blandning av kokosmull, lite torv och lite sand ovanpå, eventuellt täckt av löv.

Inred med tjocka grenar i växlande vinklar, korkbark och bark som gömslen, och växter med stora, kraftiga blad som bromelior och sansevieria. De ger både sol och skugga och håller kvar fukten. Bamburör med olika tjocklek kan fungera både som gömslen och äggläggningsplatser.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Lygodactylus picturatus är ett värmeälskande dagdjur, och terrariet ska ha en tydlig temperaturgradient. På dagen ska bakgrundstemperaturen ligga på 25-30 °C. Under en liten spot eller en halogenlampa ska det finnas en solplats på 30-35 °C, där djuren kan värma upp sig. Värmelampan behöver inte vara tänd hela dagen: två till fyra perioder på 30-45 minuter på sommaren och två på vintern räcker. På natten ska temperaturen sjunka till 20-22 °C, och på vintern kan dagstemperaturen ligga något lägre, omkring 23-28 °C, med nätter på 18-20 °C.

Spotten ska passa terrariets storlek. En kraftig lampa i ett litet terrarium höjer snabbt hela temperaturen och kan koka djuren. Använd en termostat eller en dimmer och mät med termometrar både högt upp och nere i terrariet. Håll terrariet borta från soliga fönster. Djur som sitter orörliga på den varmaste platsen med öppen mun har det för varmt, och då ska lampan dämpas eller flyttas.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

För *Lygodactylus picturatus* hålls luftfuktigheten på omkring 50-60 % på dagen och 60-75 % på natten. Spraya terrariet lätt två eller tre gånger om dagen, så att blad och väggar täcks av droppar, och vänta med nästa sprayning tills dropparna har avdunstat och substratet har börjat torka. Arten tål torrare förhållanden än många andra dvärggeckor, och det största felet är att hålla den för blöt. Stående vatten i botten och ständigt blöta grenar ger mögel och hudproblem.

Djuren dricker droppar från blad och väggar, så en vattenskål behövs inte och är dessutom en risk för de minsta djuren. Se till att de kan få vatten dagligen, men de klarar en enstaka torr dag. Tänk särskilt på sommarvärmen och terrariets placering, eftersom små djur torkar ut snabbt. En hygrometer visar om fuktigheten växlar som den ska.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Lygodactylus picturatus är dagaktiv och behöver kraftigt, jämnt ljus. Använd lysrör, helst T5, och kombinera ett rör med UVB med ett dagsljusrör, så att terrariet blir ljust och djuren visar färger och beteende. Vilken UVB-styrka som passar bäst är inte dokumenterat för arten. Ett måttligt UVB-rör (Ferguson-zon 2) över en del av terrariet är en försiktig uppskattning. Låt det finnas skugga och gömställen i resten av terrariet.

Ha ljuset tänt 14-16 timmar på sommaren och 12-14 timmar på vintern, styrt av en timer. Ett svagt nattljus i upp till fyra timmar kan användas, men resten av natten ska vara mörk.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Lygodactylus picturatus ska ha levande småkryp som huvudfoder: små syrsor, bananflugor, bönvivlar, vaxmottslarver, små gräshoppor, bladlöss, små kackerlackor, små gråsuggor och hoppstjärtar. Storleken är det viktigaste. Foderdjuret ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon, särskilt för ungarna. För de minsta hjälper hoppstjärtar och bananflugor.

En mindre del av kosten kan vara fruktgröt eller färdigfoder för fruktätande geckor, serverat i en låg skål eller en flaskkapsyl högt upp på en gren. Det tas gärna och kompletterar insekterna. Pudra foderdjuren lätt med kalk med D3-vitamin, och ge avelshonorna en liten skål med ren kalk som de själva kan ta av. Byt den innan den blir blöt och hård. Utfodra varje dag eller varannan dag, men undvik att överutfodra, så att djuren inte blir feta.

Mjölmaskar och andra feta larver får bara vara en godbit, eftersom de innehåller mycket fett och är för stora för de minsta.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Lygodactylus picturatus är en liten och snabb art som inte lämpar sig för hantering. Den är snabb och kan lätt rymma eller skadas, och svansen kan kastas av. Öppna därför luckorna bara kort när du utfodrar eller sköter terrariet, och var uppmärksam på springor där djuren kan rymma.

Den vanliga hållningsformen är en hane och en eller två honor i ett terrarium som är tillräckligt stort för att honorna ska kunna komma undan hanen. Två hanar slåss och får inte hållas tillsammans. Arten är revirhävdande, och ett svagare djur kan bli jagat även när det finns gott om plats. Håll utkik efter bettmärken, avbitna svansar och djur som gömmer sig eller tappar i vikt, och separera dem genast. Det är också möjligt att hålla ett enstaka djur, men honor kan i så fall få ett gult huvud. Djuren är mest aktiva under den ljusa delen av dagen och vilar i skuggan mitt på dagen om värmen blir för hög.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hos *Lygodactylus picturatus* känns hanen igen på det lysande gula huvudet, en mörk strupe som blir mörkare med åldern och en tydligt förtjockad svansrot med två hemipenisfickor. Det finns dessutom 6-10 prenalporer framför kloaken, och hos hanen syns ofta en avsöndring från dem. Honan har en ljusare strupe och en smalare svansrot, men båda könen kan ha gult huvud, så använd strupens färg och svansrotens form för att avgöra könet.

De flesta arter i släktet blir könsmogna efter omkring 9-15 månader. Det är en fördel att vänta med att para djuren tills de är 14-18 månader gamla, så att honan har krafter för äggläggningen.

PARNING

Lygodactylus picturatus kan para sig året runt, och djuren lägger själva in pauser. I fångenskap ligger pauserna typiskt i juli-september och december-februari. En sval vinterperiod med kortare dagar och något lägre temperatur (se avsnittet om temperatur) är en bra idé om du vill föda upp, eftersom den ger honan tid att bygga upp kalk.

Håll ett par eller en hane med en eller två honor tillsammans. Se till att det finns många gömställen, så att honan kan komma undan hanen. Håll utkik under parningen de första dagarna, och flytta hanen om han jagar honan ihållande.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Efter en lyckad parning lägger honan av *Lygodactylus picturatus* 1-2 ägg åt gången med ungefär 4-6 veckors mellanrum. Äggen är vita, hårdskaliga och bara 5-6 mm långa, ibland något större. Honan gömmer dem helst på trånga ställen: i filmburkar, bamburör, bromelior, mellan korkbark eller bara på botten.

Ge därför flera lämpliga äggläggningsplatser som kan tas ut ur terrariet, till exempel små rör eller burkar som sitter fast högt upp. Äggen fastnar sannolikt snabbt, som hos *Lygodactylus williamsi*, och föräldrarna äter ofta de nykläckta ungarna. Ta därför ut äggen så snart som möjligt. Äggläggning är påfrestande för honan, och hon behöver rikligt med kalk och foder.

INKUBATION

Äggen av *Lygodactylus picturatus* flyttas försiktigt, om nödvändigt tillsammans med det de sitter på, till en liten låda med ett fuktigt underlag, till exempel fuktig vermikulit, med små lufthål i locket. De får inte vändas. Det ska vara hög luftfuktighet och god ventilation, så att det inte samlas kondens.

Temperaturen kan hållas omkring 24-27 °C på dagen med ett litet fall på natten. Äggen kläcks efter 60-120 dagar beroende på temperaturen; siffran är lånad från *L. williamsi*. Temperaturen verkar inte ha stor betydelse för könsfördelningen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna av *Lygodactylus picturatus* är 13-14 mm långa vid kläckningen och liknar de vuxna honorna. Placera dem i ett litet, helt tätt terrarium eller en faunalåda med fuktigt underlag, grenar och växter, och spraya dagligen. Ge dem de allra minsta foderdjuren: bananflugor, hoppstjärtar och nykläckta små syrsor, pudrade med kalk och D3-vitamin, samt lite fruktgröt eller färdigfoder.

Håll ungarna åtskilda från de vuxna, och dela upp dem efter kön och storlek när de kan skiljas åt, så att de inte börjar slåss. Se till att det hela tiden finns mat, eftersom så små djur nästan inte har några reserver. De blir könsmogna efter 9-15 månader.

Hälsa och vanliga misstag

Lygodactylus picturatus är härdig när temperatur, fuktighet och foder är i ordning. De typiska problemen är:

- För lite vatten och för torrt terrarium. Små djur torkar ut snabbt, särskilt i sommarvärmen eller vid en lampa som är för kraftig. Spraya dagligen.
- För hög värme i ett litet terrarium. Använd termostat eller dimmer och håll utkik efter djur som sitter med öppen mun.
- Brist på kalk och D3-vitamin, särskilt hos honor som lägger ägg. Ge ren kalk i en skål och pudra foderdjuren.
- Hudömsningsproblem med hudrester som sitter fast på tår och svansspets och som kan avklämma blodtillförseln. Rätta till fuktigheten och lossa dem försiktigt med ljummet vatten.
- Blodkvalster, som sitter som små röda eller svarta prickar på huden, särskilt i hudveck. Det kräver behandling hos veterinär.
- Slagsmål, särskilt mellan hanar, med bett och förlorade svansar.
- Små djur som klämmer sig fast eller försvinner i springor bakom bakväggen och inredningen. Täta hålrum.

Ett friskt djur är livligt, har klara ögon och en fyllig svansrot. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, sitter slött eller slutar äta.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.